

Graddfa Sgorio Ymatebolrwydd Rhieni, Fersiwn Addysgwyr (PaRRiS-E)

Cefndir

Cynhaliwyd gwaith rhagarweiniol gan Levickis a'i gydweithwyr¹ i ddatblygu graddfa sgorio arsylwadol o ryngweithio rhwng rhiant a phlentyn, yn benodol mesur ymatebolrwydd rhieni. Addaswyd y Raddfa Sgorio Ymatebolrwydd Rhieni (PaRRiS) o raddfa sgorio ymatebolrwydd byd-eang Marfo². Yn y gwaith blaenorol hwn, cafodd clipiau fideo o ddeuadau mam-blentyn yn ystod chwarae rhydd eu graddio'n ddall ar yr offeryn PaRRiS ar 2 oed ac aseswyd canlyniadau iaith gan ddefnyddio mesur safonol ar 3 a 4 oed. Dangoswyd bod sgoriau PaRRiS yn rhagweld yn gryf sgoriau mynegiannol, goddefol a chyfanswm iaith ar 3 a 4 oed. Cyflawnwyd lefel uchel o ddibynadwyedd rhwng-sgoriwr ar yr offeryn PaRRiS. Dangosodd y canfyddiadau ei bod yn ymarferol hyfforddi staff i ddefnyddio PaRRiS yn effeithlon ac yn ddibynadwy mewn sampl gymunedol fawr o ddeuadau mam-blentyn.³ Yna profodd Levickis et al.⁴ ddichonoldeb hyfforddi nyrsys iechyd plant cymunedol i ddefnyddio PaRRiS gyda phlant 24 -30 mis oed i fesur ansawdd rhyngweithio rhwng rhiant a phlentyn yn ddibynadwy yn ymarferol.

Rydym bellach wedi addasu'r raddfa i'w defnyddio gydag addysgwyr mewn lleoliadau addysg a gofal plentyndod cynnar fel mesur o ymatebolrwydd. Gellir mesur ymatebolrwydd addysgwyr gan ddefnyddio'r raddfa yn ystod rhyngweithiadau rhwng addysgwyr ac un i bedwar o blant.

Diffinnir **Ymatebolrwydd** fel ymddygiadau oedolyn sy'n amodol, yn ddatblygiadol briodol ac yn brydlon mewn ymateb i gychwyniadau'r plentyn.⁵ Mae ymatebolrwydd sy'n gysylltiedig â datblygiad iaith plentyn yn cynnwys ymddygiadau oedolion sy'n digwydd yn syth ar ôl ymddygiad plentyn (gweithredu neu leisio/llafaroli) ac sy'n gysylltiedig â ffocws sylw'r plentyn. Er enghraifft, mae plentyn yn esgus coginio ar stôf deganau, mae'r oedolyn yn gofyn, 'beth wyt ti'n ei goginio?'

Diffiniadau Sgorio Ymatebolrwydd

1 = isel iawn Anaml y mae'r Oedolyn yn ymateb mewn ffordd ddatblygiadol briodol naill ai ar lafar neu'n ddi-eiriau i unrhyw un o ystumiau neu lafaroli'r Plentyn/Plant AC mae'r Oedolyn yn ceisio ailgyfeirio ymddygiad y Plentyn/Plant, yn hytrach na dilyn diddordeb y Plentyn/Plant.

Enghraifft o sgôr isel iawn: Drwy gydol yr arsylwad, mae'r oedolyn yn colli cyfleoedd i ymateb mewn ffordd amodol a phriodol i leisio'r plentyn (e.e., mae'r plentyn yn chwarae gyda cheffyl tegan ac yn dweud 'ceffyl', ond nid yw'r oedolyn yn ymateb neu efallai'n nodio nac yn dweud 'uh-huh'). Mae'r oedolyn yn treulio'r arsylwad cyfan/bron i gyd yn ailgyfeirio'r plentyn, er enghraifft, mae'r oedolyn yn darllen llyfr gyda'r plentyn ac mae'r plentyn yn crwydro ac yn dechrau chwarae gyda phos, mae'r oedolyn yn ceisio tynnu sylw'r plentyn oddi ar y pos ac yn ôl i'r llyfr. *Mae'n bwysig nodi, os yw'n briodol i oedolyn ailgyfeirio plentyn, er enghraifft, oherwydd pryderon diogelwch, na fyddai hyn yn cael ei gyfrif fel ailgyfeirio.*

2 = isel Mae'r Oedolyn yn ymateb yn achlysurol mewn ffordd ddatblygiadol briodol naill ai ar lafar neu'n ddi-eiriau i unrhyw un o ystumiau neu lafaroli'r Plentyn/Plant AC/NEU mae'r Oedolyn yn treulio mwy o amser yn ceisio ailgyfeirio ymddygiad y Plentyn/Plant, yn hytrach na dilyn diddordeb y Plentyn/Plant

Enghraifft o sgôr isel: Mae'r oedolyn yn treulio mwy o amser yn ystod yr arsylwad yn ceisio ailgyfeirio sylw'r plentyn yn hytrach na dilyn diddordeb y plentyn. Mae'r oedolyn yn labelu (e.e., mae'r plentyn yn codi dymi'r ddol ac mae'r oedolyn yn dweud, 'dymi') ychydig o weithiau mewn ymateb i ymddygiad y plentyn yn ystod y sesiwn, ond mae'r oedolyn hefyd yn colli llawer o gyfleoedd i ymateb i lafaroli'r plentyn. Gan fod yr oedolyn yn defnyddio labeli ychydig o weithiau (ymddygiadau ymatebol amodol) ond hefyd yn colli cyfleoedd i roi mewnbyn ieithyddol ac yn ailgyfeirio mwy na dilyn diddordeb y plentyn, mae sgôr o 2 yn cael ei roi yn hytrach na 3.

¹ Hudson S, Levickis P, Down K, Nicholls R & Wake M. Maternal responsiveness predicts child language at ages 3 and 4 in a

community-based sample of slow-to-talk toddlers. *International Journal of Language & Communication Disorders* u. 2015;50: 136–142

² Marfo K., Correlates of maternal directiveness with children who are developmentally delayed. *American Journal of Orthopsychiatry*. 1992;62(2), 219-233.

³ Down et al 2014 Measuring maternal responsiveness in a community-based sample of slow-to-talk toddlers. *Child Care Health and Development*. 2015;41: 329-333.

⁴ Levickis, P., McKean, C., Walls, E., & Law, J. (2019). Training community health nurses to measure parent–child interaction: a mixed-methods study. *The European Journal of Public Health*.

⁵ Bornstein MH, Tamis-LeMonda CS. Maternal responsiveness and cognitive development in children. *New Directions in Child & Adolescent Development*. 1989;43:49-61.

3 = cymedrol Mae'r Oedolyn yn treulio peth amser yn ymateb mewn ffordd ddatblygiadol briodol naill ai ar lafar neu'n ddi-eiriau i ystumiau neu lafaroli'r Plentyn/Plant, a pheth amser yn eu hanwybyddu A/NEU mae'r Oedolyn yn treulio amser cyfartal yn dilyn diddordeb y Plentyn/Plant ac yn ailgyfeirio ymddygiad y Plentyn/Plant

Enghraifft o raddfa gymedrol: Mae'r Oedolyn yn ymateb rhywfaint o'r amser mewn ffordd amodol a datblygiadol briodol, e.e., gyda labeli, ond yn colli cyfleoedd i ddyngwared neu ehangu ar lafaroli'r plentyn. Mae'r Oedolyn yn dilyn diddordeb y plentyn tua hanner yr amser, tra'n ailgyfeirio hanner yr amser.

4 = uchel Mae'r Oedolyn yn aml yn ymateb mewn ffordd ddatblygiadol briodol naill ai ar lafar neu'n ddi-eiriau i unrhyw un o ystumiau neu lafaroli'r Plentyn/Plant A/NEU Mae'r Oedolyn yn treulio mwy o amser yn dilyn diddordeb y Plentyn/Plant yn hytrach nac ailgyfeirio ymddygiad y Plentyn/Plant

Enghraifft o sgôr uchel: Mae'r Oedolyn yn ymateb mewn ffordd amodol a datblygiadol briodol i ymddygiad y plentyn, e.e., mae'r plentyn yn dweud 'ceffyl', mae'r oedolyn yn dweud 'Ceffyl, pa sŵn mae ceffyl yn ei wneud?' Mae'r oedolyn yn gofyn cwestiynau datblygiadol briodol mewn ymateb i ffocws sylw'r plentyn ac yn ymateb i eiriau'r plentyn. Mae'r oedolyn yn ceisio ailgyfeirio sylw'r plentyn o un gweithgaredd i'r llall ond mae'n treulio mwy o amser yn dilyn diddordeb y plentyn nag yn ailgyfeirio ei ymddygiad.

5 = uchel iawn Mae'r Oedolyn yn aml yn ymateb mewn ffordd ddatblygiadol briodol naill ai ar lafar neu'n ddi-eiriau i ystumiau neu lafaroli'r Plentyn/Plant AC anaml y bydd yr Oedolyn yn ceisio ailgyfeirio ffocws y Plentyn/Plant o'r gweithgaredd cyfredol, ond mae'n dilyn diddordebau'r Plentyn/Plant

Enghraifft o sgôr uchel iawn: Trwy gydol yr arsylwad, mae'r oedolyn yn dilyn diddordeb y plentyn (e.e., mae'r oedolyn yn darllen llyfr gyda'r plentyn, mae'r plentyn yn symud i ffwrdd i ddechrau gwneud pos, felly yn hytrach na cheisio annog y plentyn i ddod yn ôl at y llyfr, mae'r oedolyn yn canolbwyntio ar yr hyn y mae'r plentyn yn ei wneud erbyn hyn). Mae'r oedolyn yn ymateb yn aml ac yn gyson i leisio'r plentyn (e.e., mae'r plentyn yn chwarae gyda cheffyl tegan ac yn dweud 'ceffyl', mae'r oedolyn yn dyngwared ac yn dweud 'ceffyl' neu'n ehangu ac yn dweud 'mae'n geffyl mawr, brown').

Sylwer: Manyleb o raddau cyfeirioldeb oedolion: mae 'ailgyfeirio ymddygiad y plentyn/plant' yn cyfeirio at ailgyfeirio sylw'r plentyn/plant oddi wrth ffocws eu sylw/diddordebau bryd hynny.

Sgorio PaRRiS-E

Sgoriwch ryngweithiad yr oedolyn-plentyn a arsylwyd yn seiliedig ar raddfeydd ymatebolrwydd yr oedolyn isod (dewiswch un yn unig):

Isel iawn	Isel	Cymedrol	Uchel	Uchel iawn
1	2	3	4	5

Sylwadau/nodiadau ychwanegol am arsylwi:
